

Název: Nevratné láhve

Odkaz: http://euro.e15.cz/archiv/nevratne-lahve-1073805#utm_source=euro&utm_medium=self...

Ministerstvo životního prostředí rozhoduje, jak bude dál fungovat systém **recyklace** obalů Zelené, bílé a žluté kontejnery v docházkové vzdálenosti i v té nejzapadlejší dědině považují Češi za samozřejmost. Že v **recyklaci** odpadů převyšujeme průměr Evropské unie, se nám už příjemně vrylo do podvědomí. Nad tím, jak vlastně celý systém sběru a **recyklace** funguje, proto až dosud nikdo příliš nebadal. Letos zjara ale přilákal obsah barevných popelnic jeden z největších německých odpadových koncernů. A dozvěděli jsme se, že u nás už sedmnáct let bují v **recyklaci** nezdravý monopol, který je žádoucí narušit.

Obalené stamiliony Systém **recyklace** obalů, ve kterém se ročně protočí 1,5 miliardy, obhospodařuje autorizovaná obalová společnost **EKO-KOM**. Před koncem minulého tisíciletí ji založili největší producenti baleného zboží. Těm už bylo jasné, že budou muset i u nás převzít odpovědnost za **recyklaci** papíru, nápojových kartonů, plastů a skla, jelikož to nařizuje evropská směrnice. Češi ji včlenili do **zákona o obalech**, který nastavil domácí systém tak, aby se co nejvíce **recyklovalo**, aniž by si na tom někdo mastil kapsu. Zjednodušeně se dá popsat celkem složitý systém tak, že výrobci platí autorizované obalové společnosti poplatky za množství vyprodukovaných obalů a ta tyto peníze investuje do jejich sběru, svozu, dotřídění a **recyklace** prostřednictvím obcí a **třídících** linek.

V březnu požádala o licenci ministerstvo životního prostředí firma **Interseroh Czech**.

Na tom by nemuselo být nic až tak zvláštního. **EKO-KOM** má v obalech reálně monopol a ten, jak známo, nemá v tržním hospodářství co pohledávat. Jenomže u zpětného odběru obalů nelze o trhu z podstaty mluvit, dokud ceny za **vytříděné** suroviny nepokryjí náklady na sběr, svoz a dotřídění. V tu chvíli už by ovšem nebyl žádný prostředník v podobě autorizované společnosti potřeba. Ideální době se ovšem podle ředitele firmy **EKO-KOM** Zbyňka Kozla zdaleka neblížíme. Odhaduje, že dnes je **recyklace** samofinancovatelná zhruba z jedné třetiny. Proč tedy nepustit do obalů konkurenci? Argumentace poťouchlé horákyne **Interseroh Czech** má v tuto chvíli šest akcionářů. Třetinový podíl drží rakouská Profitara z německého odpadkového holdingu Alba, dalších pět akcionářů jsou výrobci baleného zboží. Jedním z nich je Agrofert Andreje Babiše s 22procentním podílem, což už si česká média vychutnala. Podstatnější než potenciální konflikt zájmů ministra životního prostředí Richarda Brabce – člena ANO a bývalého manažera ze skupiny Agrofert –, který bude o udělení licence rozhodovat, mohou být ovšem dvě jiné otázky. Zaprvé: Jak by mohla získat licenci firma prokazatelně spojená s odpadovým byznysem, když právě to náš zákon vylučuje? Zadruhé: Na čem chtějí u nás Němci vydělávat, když jde v podstatě o neziskové podnikání?

Poplatky od producentů baleného zboží mají sloužit k pokrytí nákladů na **recyklaci obalů** bez rizika skryté podpory dalších návazných byznysů, usoudil **zákonodárce** v roce 2001. Pojistku mělo představovat i to, že cílem autorizované společnosti není vytváření zisku. Pokud je dosažen, nesmí být rozdělen mezi akcionáře. "Důvod, proč společnost **Interseroh** Czech přichází do Česka, není zisk, ale přání jejích nadnárodních klientů, kteří nejsou spokojeni s netransparentností a neefektivností současného systému," tvrdí ředitel firmy **Interseroh** Czech Ivan Václavek. Podezřívát odpadový koncern z filantropie by ale asi bylo trochu naivní. Logicky by se tedy nabízely právě synergie v odpadovém core byznysu. Jenomže ty, jak už bylo řečeno, **zákon o obalech** v tuto chvíli nepřipouští. **Interseroh** Czech staví ministerstvo do zvláštní role. Spojením s jednou z největších světových firem podnikajících v nakládání s **odpady** se vůbec netají. Jedním dechem ale tvrdí, že **zákonné** podmínky pro udělení licence splňuje. Že se to vylučuje? Ale kdeže: "Společnost Profitara, jeden z akcionářů **Interseroh** Czech, která patří do skupiny **Interseroh**//Alba, se zabývá poradenskou činností. Žádný z akcionářů **Interseroh** Czech tedy v odpadovém hospodářství nepodniká," vysvětluje Ivan Václavek. Opravdu ale chtěl zákonodárce takovou možnost připustit, když vkládal do normy paragrafy, že akcionářem autorizované společnosti mohou být pouze osoby uvádějící **obaly** na trh nebo do oběhu či že akcionář nesmí podnikat v oblasti nakládání s **odpady**? Pravděpodobně ne. Poradenskou dceřinku by si potom mohla založit každá odpadová firma, čímž by **zákon** nepřilíš

elegantně obešla. Ministerstvo se tedy bude muset vypořádat s touto pořouchlou argumentací. Buď na hru nepřistoupí, nebo změní v zájmu prolomení monopolu podmínky zákona, neboť se doba změnila, a nastaví systém jinak. Otevřete trh Úřad pro ochranu hospodářské soutěže ve svém stanovisku z loňského srpna uvedl, že by soutěžní prostředí v **obalech** uvítal, a pochválil ministerstvo za snahu normu změnit. **Zákon** má v sobě podle názoru antimonopolního úřadu zabudované rigidní bariéry, které vstupu dalších hráčů brání, i když už k tomu není důvod. "Úřad se domnívá, že pro fungování trhu v oblasti nakládání s obaly je nutná změna právní úpravy v tom smyslu, že dojde ke zjednodušení podmínek pro získání licence a dále k nastavení shodných podmínek pro všechny případné zájemce," píše antimonopolní úřad. Ve svých předchozích stanoviscích ale zároveň několikrát opakoval, že prorůstání obalového a odpadového byznysu je nežádoucí.

O tom se přesvědčil **EKO-KOM**, když si koupil jeden "kukavůz" a chtěl pro Vimperk v rámci pilotního projektu místo vyplácení příspěvku obsah barevných popelnic sám svážet. Antimonopolní úřad mu to brskně zatrhł s tím, že ve svozovém byznysu nemá co pohledávat, jelikož by měl neoprávněnou konkurenční výhodu.

Znovu se tedy nabízí otázka, čím mohou být české obaly pro Němce atraktivní. Důvodem může být podle některých insiderů kromě hladovějících německých **třídících** linek, což **Interseroh** odmítá, i garanční fond. Ten vytváří **EKO-KOM** a bude tak činit i **Interseroh**.

"Fond může spolu se zálohovým systémem plateb od výrobců fungovat jako levný zdroj peněz. A Alba vydala v roce 2011 emisi dluhopisů ve výši 200 milionů eur s osmiprocentním úročením, což je více, než nabízejí tuzemské společnosti při refinancování problémových spotřebitelských úvěrů," říká člověk z oboru, jenž ale nechce být jmenován.

Nemusí jít o malé peníze. **EKO-KOM** má na účtech bank uloženou půlmiliardu sloužící jako pojistka proti výkyvům ekonomiky, na které jsou citlivé výkupy druhotných surovin.

Množství vygenerovaných a uložených peněz – jen loni firma **EKO-KOM** vydělala a uložila sto milionů – zároveň ale také ukazuje, že segment je potenciálně ziskový, a potenciál by ještě vzrostl, pokud by byl zákaz vertikální integrace s odpadovým segmentem prolomen.

Zvědavý starosta **Interseroh** deklaruje, že jeho vstup přinese výhody výrobcům baleného zboží (těm se v konkurenčním prostředí pravděpodobně sníží poplatky) i obcím. Právě ty obhospodařují z velké míry sběrnou síť, kterou musí mít autorizovaná společnost dostatečně hustou a dostupnou, jak praví zákon. "Tuto podmínku **Interseroh** samozřejmě splní," reaguje Václavek. Obce zatím netuší, zda se mohou těšit na tučnější příspěvky. "Představitelé **Interserohu** uspořádali se zástupci Svazu měst a obcí (SMO) setkání. Přednesli nám svůj záměr s tím, že chtějí systém zlevnit a zefektivnit, ale neřekli jak. Osobně jsem na to zvědavý," říká Pavel Drahovzal, starosta Velkého Oseku a předseda komise životního prostředí SMO.

Se současným modelem s monopolní firmou **EKO-KOM** je jako starosta spokojen. Firma pořídila Oseku další nádoby a docházková vzdálenost sběrných míst se tak přiblížila ke stu metrům, což je hranice, kdy **třídí** skoro všichni občané. **EKO-KOM** vyplatil obci v minulém roce za **vytříděné** obaly necelý půlmilion, což pokrylo zhruba 75 procent nákladů na veškerý **tříděný** sběr. Jakou část nákladů **EKO-KOM** obcím zaplatí za **recyklovaný** odpad, závisí na tom, jak výhodnou smlouvu si dokáže vyjednat se svozovou firmou. A to je velmi individuální.

Možná právě tady vidí **Interseroh** prostor pro větší efektivitu. "Především menší obce s nižší vyjednávací silou příspěvky musejí navyšovat z vlastních prostředků. Ze zkušenosti víme, že systém, kdy za obce vyjednáváme se svozovými firmami my, šetří obecní pokladny," vysvětluje Václavek. Drahovzal je ale skeptický: "Konkurence bude pravděpodobně znamenat menší objem peněz proudících do systému, což se může projevit na velikosti sběrné sítě." Ta je totiž na celém systému nejdražší.

Ředitel firmy **EKO-KOM** připouští, že omezování popelnic bude první na řadě, když bude muset šetřit. "Druhou možností je omezení **recyklace** těch nejnáročnějších materiálů, což jsou plasty," dodává ředitel Kozel. Prostor tu je. Zákon totiž stanovuje u plastů povinnou míru **recyklace** 40 procent, Evropská unie vyžaduje 22,5 procenta a my ve skutečnosti **recyklujeme** 60 procent. Češi patří obecně k **třídícím** přeborníkům. **Vytřídíme** a **recyklujeme** v průměru 70 procent obalů, u jiných směrnice přitom vyžaduje jen 55 procent.

Obavy z ohrožení těchto pěkných čísel nesdílí bývalý ředitel České asociace odpadového

hospodářství. "Je tu stále v **třídění** a sběru obalů ještě dost rezerv, a kdyby se zrušila část barevných kontejnerů, lidé by přestali **třídít** a nesplnily by se povinné objemy **recyklace**," soudí Petr Měchura. "My jsme se o tom, že vstoupíme na tento trh, bavili v asociaci už před deseti lety," vzpomíná. Narazili prý ale na takové bariéry, že to vzdali. "Takže tu už 17 let funguje jen jedna firma. Obecně každá konkurence je dobrá," dodává.

Praskne celý systém?

Vstup **Interserohu** nemusí znamenat pouze konec jednoho monopolu, ale i dosavadního systému **třídění a recyklace obalů**. Pokud si bude chtít ministerstvo zachovat tvář, bude muset **zákon** změnit a pustit do systému zájemce i z řad odpadových firem. Podobnou koncepci má Německo. Z více než desítky licencovaných firem jich polovina podniká v odpadech. Zavádět konkurenční prostředí, které může celý systém zlevnit a zefektivnit, ovšem nemusí být bez úplně bez rizik. U našich vzorových sousedů nyní řeší, že se jim z evidencí ztrácí více než čtvrtina vyrobených **obalů**, a připravují už několikátou **novelu zákona**.

Jak by ale mohla získat licenci firma prokazatelně spojená s odpadovým byznysem, když právě to náš **zákon** vylučuje?

Podle antimonopolního úřadu má současný systém **recyklace odpadů** zabudované rigidní bariéry, které brání vstupu dalších hráčů, i když už k tomu není důvod. O autorovij borikova@mf.cz